

Motion till riksdagen 2021/22:3999

av Joar Forssell m.fl. (L)

Liberal utrikespolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att demokrati bör vara det övergripande målet för Sveriges utrikespolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vara vaksam på att coronarestriktioner är tillfälliga och inte blir permanentade av auktoritära regimer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte får vika sig av bekvämlighetsskäl i utrikespolitiken när demokrati och mänskliga rättigheter kränks, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för att utesluta diktaturer ur FN:s råd för mänskliga rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska ambassader i diktaturer bör bli frizoner för demokratiaktivister, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för sina kontakter utomlands ska stärka arbetet för kvinnors och hbtqi-personers rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skarpare målsättningar för jämställdhetsarbetet inom utrikespolitikens samtliga ämnesområden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Målet för en liberal utrikespolitik är att främja demokrati. Öppna demokratiska samhällen är en förutsättning för att skapa och garantera frihet för den enskilda individen. Fria val, grundlagsfästa individuella rättigheter, en rättsstat, marknadsekonomi, privat ägande och oberoende medier är alla nödvändiga beståndsdelar för att skapa ett gott samhälle.

Vi liberaler ser med djup oro på en utveckling i världen där länder väljer motsatt väg. Den våg av demokratisering som under 1980- och 90-talen svepte över först Latinamerika, därefter Öst- och Centraleuropa och sedan delar av Afrika har ersatts av en utveckling åt motsatt håll. Globalt rullas de demokratiska framstegen tillbaka, något som inte motsäger att det också finns enskilda länder där det finns en hoppningivande utveckling från auktoritärt styre till demokrati.

Lärdomarna från vår egen europeiska kontinent är viktiga. Efter århundraden av krig och förföljelser inleddes en era av samarbete och demokrati i Europa efter andra världskrigets slut.

Efter att Sydeuropa och Östeuropa frigjort sig från fascismens och kommunismens bojor omfattar EU-samarbetet i dag nästan 30 länder. Det är ett av världens största demokratiska områden och en av världens största fria marknader. Men mot denna samhällsordning står hot.

Med växande ekonomisk styrka bygger Kina upp sitt inflytande och ökar sina maktanspråk. Trots att Kina har utvecklats till ett medelinkomstland och är en global ekonomisk jätte kan landet fortfarande utnyttja sin status som utvecklingsland grundad i äldre avtal inom exempelvis internationella investeringsbanker på ett sätt som i dag framstår som oacceptabelt. På den globala arenan agerar Kina bland annat inom projektet Belt and road, också kallat den nya sidenvägen, för att skuldsätta andra länder och på så vis etablera sin makt. När världens ekonomiska tyngdpunkt förskjuts till världens största diktatur förändras den globala maktbalansen i grunden. Slutsatsen för liberaler och demokrater kan inte bli att ge efter, utan tvärtom att vi behöver öka ansträngningarna för att hävda demokratin och dess universella värde.

Den liberala utrikespolitiken handlar om att stärka de krafter som i olika länder står emot den auktoritära maktens anspråk och hävdar den enskilda människans frihet och värdighet. Det kämpande ryska civilsamhället förtjänar vårt stöd. De modiga oppositionella som protesterar mot kvinnoförtryck och bristen på yttrandefrihet i Iran ska ha hjälp. Och ingen enskild förändring skulle betyda lika mycket för friheten i världen som om Kina skulle utvecklas i demokratisk riktning. Därtill behöver demokratiska länder agera, genom handel och investeringar, för att ständigt vara ett attraktivt alternativ för fattigare länder som annars gör sig beroende av Kina.

Under coronapandemin har många länder infört tillfälliga restriktioner som inkräktar på individens frihet. Sverige bör i sin utrikespolitik verka för att dessa varken permanentas av auktoritära regimer eller används för att luckra upp motkraven för framtida frihetsinskränkningar – där auktoritära ledare utnyttjar pandemin för att frånta människor deras demokratiska rättigheter.

Demokrati i samtliga internationella kontakter

Sverige är ett litet men inflytelserikt land. Vi har begränsade resurser men avsätter en stor del av vår budget till bistånd och har samtidigt goda diplomatiska verktyg att påverka andra länder och organisationer. Dessa måste vi använda på ett så effektivt sätt som möjligt. I kontakt med diktaturer måste diskussioner alltid föras om demokrati och mänskliga rättigheter. Sverige måste i sina kontakter med andra länder markera mot auktoritära tendenser och kränkningar av mänskliga fri- och rättigheter och ska självklart också vara berett att kritisera demokratiska länder i de fall dessa bryter mot mänskliga rättigheter. För att uppnå förändring ska Sverige samverka med andra demokratiska aktörer, såväl länder som aktörer i civilsamhället. Sverige bör inte heller känna rädsla

för att etikettera diktaturer. Regeringen har inte velat kalla Kina för vad det är, en diktatur. Sveriges utrikespolitik måste bli konsekvent och ha demokrati som övergripande mål. Ett sådant övergripande mål måste innebära att politik från Sverige som riskerar att premiera motsatt utveckling inte ska drivas.

Förenta nationerna och EU

Det ska införas ett demokratikrav för medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Det är orimligt att några av världens värsta diktaturer ska diktera FN:s arbete för mänskliga rättigheter. Om MR-rådet fortsätter att fungera som nu så kommer institutionen att dräneras på legitimitet. EU måste rakryggat stå fast vid de värderingar som har byggt Europa starkt: demokrati, rättsstat, respekt för mänskliga rättigheter, fri rörlighet och öppenhet mot omvärlden. Det innebär att mekanismerna för att bevaka efterlevnaden av demokratiska principer i EU:s medlemsländer måste förbättras. Men det innebär också att EU som aktör i världspolitiken har en avgörande roll att spela för att stärka förutsättningarna för en demokratisk utveckling globalt. EU och dess medlemsländer är världens största biståndsgivare och är en humanitär och demokratisk stormakt. Trots det använder inte EU sin fulla potential. Inom utrikesfrågor krävs det att samtliga medlemsländer är överens, vilket urholkar organisationens förmåga att införa skärpta sanktioner mot exempelvis Ryssland och Kina. Genom att ändra förfarandet, så att ett enstaka land inte längre ska kunna hindra EU från att agera vid exempelvis grova kränkningar av mänskliga rättigheter i ett land utanför unionen, skulle EU kunna påverka än mer. Detta redovisas närmare i vår EU-motion.

Frihandel har lagt grunden till den välståndsutveckling som har lyft hundratals miljoner människor ur fattigdom. EU:s och därmed Sveriges handelspolitik kan och behöver också vara en viktig drivkraft för demokrati. Det ligger i själva definitionen att handeln i grunden bara kan vara fri om den bedrivs mellan två demokratier som respekterar mänskliga rättigheter. Oavsett tullbestämmelser eller annat som kan regleras av frihandelsavtal blir handeln inte helt fri om inte företagare och entreprenörer kan agera fritt utan risk för kränkningar av mänskliga rättigheter, som till exempel äganderätten.

Många av framtidens globala utmaningar kommer att handla om värderingar. EU har en unik möjlighet att påverka sin omvärld genom bland annat de villkor som ställs i frihandelsavtal. Där ska diskussioner kring mänskliga rättigheter och demokrati alltid vara centrala. Fortsatta partnerskap med länder i Afrika ska främja handel, hållbar utveckling och arbete för fred, demokrati och mänskliga rättigheter. För EU:s grannländer i öst, med undantag för de auktoritära Ryssland och Belarus, krävs ett långsiktigt samarbete där EU genom omfattande frihandelsavtal kan skapa ytterligare incitament till viktiga steg mot demokrati. Vidare bör svenska ambassader tydligare prioritera arbetet för att främja demokrati och mänskliga rättigheter. Våra ambassader i icke-demokratiska länder ska ha en särskild uppgift att stötta den demokratiska oppositionen på plats, och vi bör även sätta tryck på de olika EU-delegationerna världen över att agera på samma sätt. EU måste vara ett demokratiskt föredöme.

Joar Forssell (L)

Johan Pehrson (L)

Maria Nilsson (L)

Lina Nordquist (L)

Gulan Avcı (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Allan Widman (L)